

**OKVIRNA NAVODILA ZA SESTAVO IN IZPELJAVO
PRVE PISNE NALOGE DRŽAVNEGA IZPITA**

SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Vse licejske, tehniške in poklicne smeri

Značilnosti nalog

1) Tipologija nalog

- A – Analiza in interpretacija slovenskega literarnega besedila
- B – Analiza in argumentativno razvijanje teme
- C – Kritično pojasnjevalno-argumentativno razmišljanje o aktualni temi

Vsebinska področja nalog določa 17. člen delegiranega zakona 62/2017. Ta so: umetniško, zgodovinsko, filozofsko, znanstveno, tehnološko, ekonomsko in socialno. Kandidatom bo zagotovljena dovolj široka paleta nalog, zato bodo lahko izbirali med sedmimi nalogami, in sicer dvema tipologije A, tremi tipologije B in dvema tipologije C.

2) Struktura nalog

Tipologija A: Analiza in interpretacija slovenskega literarnega besedila iz obdobja od Slovenske moderne do sodobnosti. Dani bosta dve nalogi iz različnih obdobj oz. različnih literarnih zvrsti.

Tipologija B: Analiza in argumentativno razvijanje teme. Naloga bo vsebovala v sebi zaključeno besedilo ali vsebinsko zaokrožen odlomek iz širšega besedila. Od kandidata bo zahtevala najprej razumevanje/interpretacijo predlaganega besedila, in sicer tako celote kot posameznih delov. Prvemu delu bo sledil komentar, v katerem bo kandidat razvil svoje misli o tezi oz. tezah, ki jih prinaša predlagano besedilo, in to tudi na podlagi znanja, ki si ga je pridobil v teku študija.

Tipologija C: Kritično pojasnjevalno-argumentativno razmišljanje o aktualni temi. Tema naloge bo v vsebinskem pogledu blizu življenjski izkušnji dijakinj in dijakov. Spremljalo jo bo lahko kratko pomožno besedilo z dodatnimi izhodišči za razmišljanje. Naloga bo od kandidata lahko zahtevala, da besedilo opremi z naslovom, ki bo skladen z vsebino, ter da razmišljanje razdeli na smiselno enotne odstavke s podnaslovi.

Trajanje naloge: šest ur.

Temeljna vsebinska področja

Tako z ozirom na predlagana besedila kot z ozirom na teme bodo vse naloge ne glede na tipologijo lahko povezane s področji, ki jih določa 17. člen delegiranega zakona 62/2017 in ki so: umetniško, zgodovinsko, filozofsko, znanstveno, tehnološko, ekonomsko, socialno.

Cilji naloge

Cilji pouka *Slovenskega jezika in književnosti* zadevajo po eni strani razvijanje primernih jezikovnih zmožnosti v slovenskem knjižnem jeziku in po drugi spoznavanje slovenske ter svetovne književnosti.

Pri jeziku je treba splošne kompetence razlikovati od specifičnih. Splošne jezikovne kompetence se predpostavljajo za vsakršno vrsto nalog in za vse šolske smeri. Tu gre za slovnično pravilnost, dovolj bogato besedišče, zmožnost sestavljanja smiselnega in povezanega besedila, obvladovanje pravopisnih pravil itd. Omenjene kompetence se preverjajo tudi v pasivni obliki, namreč glede na razumevanje danega besedila.

Ko tu govorimo o specifičnih kompetencah, ne mislimo toliko na različne ubeseditvene načine in slogovne postopke (npr. argumentativni, pojasnjevalni, razlagalni ipd.), saj so realna besedila v večini primerov mešanica različnih postopkov in pristopov. Pač pa je tu bolj na splošno mišljeno, da je potrebno pri sestavi slehernega besedila upoštevati izbrano vsebino in zorni kot, s katerega se določena vsebina obravnava.

Pri analizi literarnega besedila (tipologija A) je v ospredju razumevanje ključnih točk besedila samega in njegovega pomena, pa tudi zmožnost njegove interpretacije onkraj dobesedne ravni. Besedilo bo dijak-inja obravnaval-a v luči svoje osebne in izobraževalne izkušnje ter ga postavil-a v širši zgodovinski in kulturni okvir. V analizi in komentarju bo moral-a dijak-inja uporabljati strokovno in natančno besedišče, ki naj presega običajno splošno-sporazumevalno raven.

Pri tipologiji B mora dijak-inja v prvi vrsti dokazati zmožnost razumevanja danega besedila, prepoznavanja njegovih ključnih mest in izpostavljenih tez vključno z argumenti v prid ali proti njim ter strukture besedila. Nato mora tudi sam-a oblikovati besedilo, v katerem naj predstavi in utemelji svoje stališče (argumentativno razvijanje teme) ter se pri tem nasloni tudi na znanje, ki si ga je pridobil-a v teku študija.

Pri tipologiji C mora biti dijak-inja zmožen-na suvereno obravnavati dano temo, jo razviti in pri tem uporabiti znanje, ki ga je pridobil-a v teku študija, pa tudi osebne ideje in ocene. Od dijak-inje se pričakuje, da bo svoje znanje predstavil-a urejeno, jasno in vsebini primerno.

Kriteriji ocenjevanja

Splošna navodila za ocenjevanje izdelkov (do 60 točk)

KAZALNIK 1

- Zamisel, načrtovanje in organizacija besedila
- Notranja skladnost in doslednost

KAZALNIK 2

- Obvladovanje besedišča in njegovo bogastvo
- Slovnična pravilnost (pravopis, oblikoslovje, skladnja); pravilna uporaba ločil

KAZALNIK 3

- Kulturna širina in natančnost znanja
- Kritični pristop in osebne ocene

Specifični kazalniki za posamezne tipologije

Tipologija A

Elementi, ki se jih ocenjuje (do 40 točk)
<ul style="list-style-type: none">- Spoštovanje navodil (na primer okvirna navodila o dolžini sestavkov ali navodila o predelavi literarnega besedila v strnjeni obliki ali v obliki parafraze)- Zmožnost razumevanja besedila, in sicer bodisi pomena besedila v celoti bodisi njegovih ključnih tematskih in slogovnih mest- Natančnost besedilne, skladske, slogovne, retorične (če navodila to zahtevajo) analize- Pravilna in razčlenjena interpretacija besedila

Tipologija B

Elementi, ki se jih ocenjuje (do 40 točk)
<ul style="list-style-type: none">- Pravilna ugotovitev tez in njihovih utemeljitev v danem besedilu- Zmožnost doslednega in smiselnega zagovora lastnih stališč s pomočjo primernih povezav- Pravilnost in vsebinska primernost uporabljenega znanja v podporo lastni tezi

Tipologija C

Elementi, ki se jih ocenjuje (do 40 točk)
<ul style="list-style-type: none">- Skladnost besedila z naslovom in doslednost pri izbiri naslovov, odstavkov in morebitnih podnaslovov- Linearna in urejena predstavitev- Pravilnost in vsebinska primernost uporabljenega znanja v podporo lastni tezi

Za dodelitev točk se bosta vsota splošnega in specifičnega dela predvidoma pretvorila v petnajstinke.